

Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
HENRIK SAUGMANDSGAARD ØE
της 8ης Ιουλίου 2021¹

Υπόθεση C-337/20

**DM,
LR
κατά**

Caisse régionale de Crédit agricole mutuel (CRCAM) - Alpes-Provence

[αίτηση του Cour de cassation
(Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου, Γαλλία)
για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Προδικαστική παραπομπή – Προσέγγιση των νομοθεσιών – Οδηγία 2007/64/EK – Υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά – Άρθρα 58 έως 60 – Δικαιώματα και υποχρεώσεις του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών και του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών – Έννοιες της “πλήρους εναρμονίσεως” και της “εξαντλητικής εναρμονίσεως” – Εκπρόθεσμη γνωστοποίηση μη εγκεκριμένων πράξεων πληρωμής – Ρύθμιση της ευθύνης του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών έναντι του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών μόνον από την οδηγία 2007/64/EK – Ευθύνη του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών έναντι τρίτου, όπως ο εγγυητής – Πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2007/64/EK – Εφαρμογή καθεστώτος ευθύνης προβλεπόμενου από το εθνικό δίκαιο»

I. Εισαγωγή

1. Η υπό κρίση υπόθεση αφορά την ερμηνεία της οδηγίας 2007/64/EK σχετικά με τις υπηρεσίες πληρωμών² και, ειδικότερα, το πεδίο εφαρμογής της.
2. Η ως άνω οδηγία ρυθμίζει τις πράξεις πληρωμών μεταξύ του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών, όπως ένα τραπεζικό ίδρυμα, και του χρήστη των υπηρεσιών αυτών, ο οποίος μπορεί να είναι ιδιώτης ή επιχείρηση.
3. Στην υπόθεση της κύριας δίκης, ο πάροχος των υπηρεσιών πληρωμών είναι συγχρόνως δανειστής του χρήστη, ο οποίος, κατά συνέπεια, έχει την ιδιότητα του οφειλέτη. Με τα ερωτήματα που υπέβαλε το Cour de cassation (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο, Γαλλία) ζητείται να διευκρινιστεί αν οι διατάξεις της οδηγίας 2007/64 είναι πλήρως εναρμονισμένες, με συνέπεια τα κράτη μέλη να μη διαθέτουν περιθώριο χειρισμών όσον αφορά την ευθύνη των

¹ Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

² Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Νοεμβρίου 2007, για τις υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά, την τροποποίηση των οδηγιών 97/7/EK, 2002/65/EK, 2005/60/EK και 2006/48/EK, και την κατάργηση της οδηγίας 97/5/EK (ΕΕ 2007, L 319, σ. 1).

μερών μιας πράξεως πληρωμής, καθώς και αν οι διατάξεις αυτές επηρεάζουν τη σχέση μεταξύ του εγγυητή, ο οποίος εξασφαλίζει το χρέος του οφειλέτη έναντι του δανειστή, και του εν λόγω δανειστή.

4. Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ, αφενός, της DM, διαχειρίστριας της εταιρίας Groupe centrale automobiles SARL (στο εξής: εταιρία GCA), και του LR, εγγυητή της ανωτέρω εταιρίας, και, αφετέρου, ενός πιστωτικού ιδρύματος, του *caisse régionale de Crédit agricole mutuel (CRCAM) Alpes-Provence* (στο εξής: τράπεζα). Οι αναιρεσιδόντες υποστηρίζουν ότι, εάν, βάσει των διατάξεων της οδηγίας 2007/64, η οφειλέτρια εταιρία δεν δύναται, λόγω παρελεύσεως της αποσβεστικής προθεσμίας, να εγείρει αξιώσεις κατά του πιστωτικού ιδρύματος που εκτέλεσε πράξεις πληρωμής μη εγκεκριμένες από την εταιρία αυτή, η ως άνω οδηγία δεν εμποδίζει τον εγγυητή να στραφεί, όσον αφορά τα ίδια πραγματικά περιστατικά, κατά του ως άνω ιδρύματος, εφόσον η δυνατότητα αυτή παρέχεται από το εθνικό δίκαιο.

5. Στο τέλος της αναλύσεώς μου θα προτείνω στο Δικαστήριο να αποφανθεί ότι η οδηγία 2007/64 ρυθμίζει πλήρως τις συμβατικές υποχρεώσεις και την ευθύνη τόσο του χρήστη των υπηρεσιών πληρωμών όσο και του παρόχου των υπηρεσιών πληρωμών του, χωρίς, όμως, να διέπει τις σχέσεις μεταξύ του εγγυητή και του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών. Ειδικότερα, η ως άνω οδηγία δεν εμποδίζει τον εγγυητή να στραφεί κατά του παρόχου αυτού, εφόσον η δυνατότητα αυτή παρέχεται από το εθνικό δίκαιο, σε περίπτωση που ο πάροχος επέδειξε αμέλεια σε βάρος του χρήστη των υπηρεσιών πληρωμών εκτελώντας πράξη μη εγκεκριμένη από τον χρήστη, έστω και αν ο χρήστης των υπηρεσιών δεν δύναται πλέον, βάσει της εν λόγω οδηγίας, να στραφεί ο ίδιος κατά του παρόχου του.

II. Το νομικό πλαίσιο

A. Το δίκαιο της Ένωσης

6. Κατά τις αιτιολογικές σκέψεις 4, 31 και 47 της οδηγίας 2007/64:

«(4) Είναι [...] ζωτικής σημασίας η θέσπιση, σε κοινοτικό επίπεδο, σύγχρονου και συνεκτικού νομικού πλαισίου για τις υπηρεσίες πληρωμών, είτε αυτές είναι είτε δεν είναι συμβατές με το σύστημα που προέκυψε από την πρωτοβουλία στον χρηματοπιστωτικό τομέα για έναν ενιαίο χώρο πληρωμών σε ευρώ, το οποίο να είναι ουδέτερο εξασφαλίζοντας ίσους όρους ανταγωνισμού για όλα τα συστήματα πληρωμών, ώστε ο καταναλωτής να διατηρήσει τη δυνατότητα να επιλέγει, γεγονός που θα είναι σημαντική πρόοδος από την άποψη του κόστους για τον καταναλωτή, της ασφαλείας και της αποδοτικότητας, σε σύγκριση με τα ισχύοντα εθνικά συστήματα.

[...]

(31) Προκειμένου να μειωθούν οι κίνδυνοι και οι συνέπειες των μη εγκεκριμένων ή εσφαλμένων πράξεων πληρωμών, ο χρήστης των υπηρεσιών πληρωμών θα πρέπει να ενημερώνει, το συντομότερο δυνατόν, τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών σχετικά με τυχόν αμφισβητήσεις δήθεν μη εγκεκριμένων ή εσφαλμένων πράξεων πληρωμών υπό την προϋπόθεση ότι ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών έχει εκπληρώσει τις υποχρεώσεις πληροφόρησης που υπέχει σύμφωνα με την παρούσα οδηγία. Εάν ο χρήστης των υπηρεσιών πληρωμών τηρήσει την

προθεσμία αυτήν, θα πρέπει να μπορεί να ασκεί τις εν λόγω αξιώσεις εντός των περιόδων παραγραφής που ορίζονται από το εθνικό δίκαιο. Η παρούσα οδηγία θα πρέπει να μην επηρεάσει άλλες αξιώσεις μεταξύ χρηστών και παρόχων υπηρεσιών.

[...]

- (47) Ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή θα πρέπει να αναλαμβάνει την ευθύνη για την ορθή εκτέλεση της πληρωμής, συμπεριλαμβανομένων, ιδίως, του πλήρους ποσού της πράξης πληρωμής και του χρόνου εκτέλεσης, και την πλήρη ευθύνη για κάθε παράλειψη σε άλλα μέρη της αλυσίδας πληρωμών μέχρι το λογαριασμό του δικαιούχου. Συνεπεία αυτής της ευθύνης, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή θα πρέπει, αν δεν πιστωθεί στον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου ολόκληρο το ποσό, να διορθώνει την πράξη πληρωμής ή, χωρίς καθυστέρηση, να επιστρέφει στον πληρωτή το ποσό της πράξης, με την επιφύλαξη κάθε άλλης αξίωσης που είναι δυνατόν να εγερθεί σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο. Η παρούσα οδηγία θα πρέπει να αφορά μόνον συμβατικές υποχρεώσεις και ευθύνες μεταξύ του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών και του οικείου παρόχου υπηρεσιών πληρωμών.
[...]

7. Το άρθρο 4 της ως άνω οδηγίας ορίζει τα εξής:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, νοούνται ως:

[...]

- 7) “πληρωτής”: το φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο διατηρεί λογαριασμό πληρωμών και επιτρέπει εντολή πληρωμής από αυτόν το λογαριασμό ή, εάν δεν υπάρχει λογαριασμός πληρωμών, το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που δίνει εντολή πληρωμής·

[...]

- 10) “χρήστης υπηρεσιών πληρωμών”: το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που χρησιμοποιεί μια υπηρεσία πληρωμών ως πληρωτής ή δικαιούχος, ή και με τις δύο ιδιότητες·

[...]

8. Το άρθρο 51, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας προβλέπει τα ακόλουθα:

«Όταν ο χρήστης των υπηρεσιών πληρωμών δεν είναι καταναλωτής, τα μέρη μπορούν να συμφωνούν ότι δεν εφαρμόζονται εν όλω ή εν μέρει το άρθρο 52 παράγραφος 1, το άρθρο 54 παράγραφος 3 και τα άρθρα 59, 61, 62, 63, 66 και 75. Τα μέρη μπορούν επίσης να συμφωνούν χρονική περίοδο διαφορετική από την οριζόμενη στο άρθρο 58.»

9. Το άρθρο 58 της ίδιας οδηγίας έχει ως εξής:

«Ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών παρέχει επανόρθωση στο χρήστη υπηρεσιών πληρωμών, μόνο εάν ειδοποιήσει αμελλητί τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών του μόλις πληροφορηθεί οποιαδήποτε μη εγκεκριμένη ή εσφαλμένα εκτελεσθείσα πράξη πληρωμών που θεμελιώνει δικαίωμα απαιτήσεως, συμπεριλαμβανομένου του καθοριζόμενου στο άρθρο 75, και το αργότερο έως 13 μήνες από την ημερομηνία χρέωσης, εκτός εάν, ενδεχομένως, ο πάροχος υπηρεσιών

πληρωμών δεν παρέσχε ούτε κατέστησε διαθέσιμες τις πληροφορίες για την πράξη αυτήν σύμφωνα με τον τίτλο III.»

10. Το άρθρο 59, παράγραφος 1, της οδηγίας 2007/64 έχει ως εξής:

«Τα κράτη μέλη απαιτούν από τον πάροχο των υπηρεσιών πληρωμών, εφόσον ο χρήστης αρνείται ότι έχει εγκρίνει εκτελεσθείσα πράξη πληρωμής ή ισχυρίζεται ότι η πράξη πληρωμής δεν εκτελέστηκε σωστά, να αποδεικνύει ότι εξακριβώθηκε η γνησιότητα της πράξης πληρωμής, ότι αυτή καταγράφηκε επακριβώς, καταχωρήθηκε στους λογαριασμούς και δεν επηρεάστηκε από τεχνική βλάβη ή άλλη δυσλειτουργία.»

11. Το άρθρο 60 της οδηγίας αυτής προβλέπει τα ακόλουθα:

«1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε, με την επιφύλαξη του άρθρου 58, σε περίπτωση μη εγκεκριμένης πράξης πληρωμής, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή να επιστρέφει αμέσως στον πληρωτή το ποσό της μη εγκεκριμένης πράξης και, εφόσον συντρέχει περίπτωση, να επαναφέρει τον χρεωθέντα λογαριασμό πληρωμών στην κατάσταση που θα βρισκόταν εάν δεν είχε πραγματοποιηθεί η μη εγκεκριμένη πράξη πληρωμής.

2. Μπορεί να αποφασισθεί η χορήγηση περαιτέρω οικονομικής αποζημίωσης σύμφωνα με το δίκαιο που διέπει τη σύμβαση που έχει συναφθεί μεταξύ του πληρωτή και του οικείου παρόχου υπηρεσιών πληρωμών.»

12. Το άρθρο 75, παράγραφος 1, πρώτο και δεύτερο εδάφιο, της εν λόγω οδηγίας ορίζει τα εξής:

«Όταν εντολή πληρωμής κινείται από τον πληρωτή, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του είναι, με την επιφύλαξη του άρθρου 58, του άρθρου 74 παράγραφοι 2 και 3 και του άρθρου 78, υπεύθυνος έναντι του πληρωτή για την ορθή εκτέλεση της πράξης πληρωμής, εκτός αν μπορεί να αποδείξει στον πληρωτή και, ενδεχομένως, στον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου, ότι ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου έλαβε το ποσό της πράξης πληρωμής σύμφωνα με το άρθρο 69 παράγραφος 1, οπότε ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου είναι υπεύθυνος έναντι του δικαιούχου για την ορθή εκτέλεση της πράξης πληρωμής.

Εάν ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή είναι υπεύθυνος βάσει του πρώτου εδαφίου, επιστρέφει αμελλητί στον πληρωτή το ποσό της ανεκτέλεστης ή εσφαλμένης πράξης πληρωμής και, ανάλογα με την περίπτωση, επαναφέρει τον χρεωθέντα λογαριασμό πληρωμών στην κατάσταση που θα βρισκόταν εάν δεν είχε πραγματοποιηθεί η εσφαλμένη πράξη πληρωμής.»

13. Το άρθρο 86, παράγραφος 1, της ίδιας οδηγίας προβλέπει τα ακόλουθα:

«Με την επιφύλαξη του άρθρου 30 παράγραφος 2, του άρθρου 33, του άρθρου 34 παράγραφος 2, του άρθρου 45 παράγραφος 6, του άρθρου 47 παράγραφος 3, του άρθρου 48 παράγραφος 3, του άρθρου 51 παράγραφος 2, του άρθρου 52 παράγραφος 3, του άρθρου 53 παράγραφος 2, του άρθρου 61 παράγραφος 3, και των άρθρων 72 και 88, εφόσον η παρούσα οδηγία περιλαμβάνει εναρμονισμένες διατάξεις, τα κράτη μέλη δεν διατηρούν ούτε θεσπίζουν άλλες διατάξεις από αυτές που καθορίζονται στην παρούσα οδηγία.»

14. Η οδηγία 2007/64 αντικαταστάθηκε από την οδηγία (ΕΕ) 2015/2366 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2015, σχετικά με υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά, την τροποποίηση των οδηγιών 2002/65/EK, 2009/110/EK και 2013/36/ΕΕ

και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1093/2010 και την κατάργηση της οδηγίας [2007/64]³.

15. Το άρθρο 71, παράγραφος 1, το άρθρο 72, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, το άρθρο 73, παράγραφος 1, το άρθρο 89, παράγραφος 1, και το άρθρο 107, παράγραφος 1, της οδηγίας 2015/2366 αντιστοιχούν κατ' ουσίαν στο άρθρο 58, στο άρθρο 59, παράγραφος 1, στο άρθρο 60, στο άρθρο 75, παράγραφος 1, πρώτο και δεύτερο εδάφιο, και στο άρθρο 86, παράγραφος 1, αντιστοίχως, της οδηγίας 2007/64⁴.

B. Το γαλλικό δίκαιο

16. Οι διατάξεις της οδηγίας 2007/64, όπως μεταφέρθηκαν στο γαλλικό δίκαιο, περιλαμβάνονται στον *code monétaire et financier* (νομισματικό και χρηματοπιστωτικό κώδικα), όπως τροποποιήθηκε με την *ordonnance* (πράξη νομοθετικού περιεχομένου) αριθ. 2009-866, της 15ης Ιουλίου 2009, σχετικά με τους όρους παροχής υπηρεσιών πληρωμών και τη σύσταση ιδρυμάτων πληρωμών (JORF της 16ης Ιουλίου 2009, κείμενο αριθ. 13) (στο εξής: νομισματικός και χρηματοπιστωτικός κώδικας).

17. Το άρθρο L. 133-18 του νομισματικού και χρηματοπιστωτικού κώδικα, με το οποίο μεταφέρθηκε στην εσωτερική έννομη τάξη το άρθρο 60 της οδηγίας 2007/64, ορίζει τα εξής:

«Σε περίπτωση μη εγκεκριμένης πράξεως πληρωμής που έχει γνωστοποιηθεί από τον χρήστη υπό τους όρους που προβλέπονται στο άρθρο L. 133-24, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή επιστρέφει αμέσως στον πληρωτή το ποσό της μη εγκεκριμένης πράξεως και, εφόσον συντρέχει περίπτωση, επαναφέρει τον χρεωθέντα λογαριασμό στην κατάσταση που θα βρισκόταν εάν δεν είχε πραγματοποιηθεί η μη εγκεκριμένη πράξη πληρωμής.

Ο πληρωτής και ο οικείος πάροχος υπηρεσιών πληρωμών μπορούν να συμφωνούν συμβατικώς τη χορήγηση περαιτέρω αποζημιώσεως.»

18. Το άρθρο L. 133-23 του νομισματικού και χρηματοπιστωτικού κώδικα μετέφερε στο γαλλικό δίκαιο το άρθρο 59 της οδηγίας 2007/64.

19. Το άρθρο L. 133-24 του νομισματικού και χρηματοπιστωτικού κώδικα, με το οποίο μεταφέρθηκε στο γαλλικό δίκαιο το άρθρο 58 της οδηγίας 2007/64, έχει ως εξής:

«Ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών ειδοποιεί αμελλητί τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών του για οποιαδήποτε μη εγκεκριμένη ή εσφαλμένα εκτελεσθείσα πράξη πληρωμών και το αργότερο εντός αποκλειστικής προθεσμίας δεκατριών μηνών από την ημερομηνία χρεώσεως, εκτός εάν ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών δεν του παρέσχε ούτε του κατέστησε διαθέσιμες τις πληροφορίες για την πράξη αυτή σύμφωνα με το κεφάλαιο IV του πρώτου τίτλου του βιβλίου III.

Με εξαίρεση τις περιπτώσεις όπου ο χρήστης είναι φυσικό πρόσωπο το οποίο ενεργεί για μη επαγγελματικούς σκοπούς, με συμφωνία των μερών είναι δυνατή παρέκκλιση από τις διατάξεις του παρόντος άρθρου.»

³ ΕΕ 2015, L 337, σ. 35.

⁴ Υπογραμμίζω, ωστόσο, ότι δεν αμφισβητείται από τους διαδίκους ότι η οδηγία 2015/2366 δεν τυγχάνει εφαρμογής στην υπό κρίση υπόθεση *ratione temporis*.

20. Κατά το άρθρο 1147 του code civil (Αστικού Κώδικα):

«Ο οφειλέτης καταδικάζεται, εφόσον συντρέχει περίπτωση, σε καταβολή αποζημιώσεως είτε για μη εκπλήρωση της παροχής είτε για καθυστέρηση στην εκτέλεση της παροχής, οσάκις δεν αποδεικνύει, έστω και αν είναι καλόπιστος, ότι ο λόγος της μη εκπληρώσεως δεν οφείλεται σε υπαιτιότητά του.»

21. Το άρθρο 2313 του Αστικού Κώδικα προβλέπει τα εξής:

«Ο εγγυητής μπορεί να προτείνει εναντίον του δανειστή όλες τις ενστάσεις του πρωτοφειλέτη οι οποίες γεννώνται από την οφειλή·

δεν μπορεί όμως να προτείνει τις προσοπωπαγείς ενστάσεις του οφειλέτη.»

III. Η διαφορά της κύριας δίκης, τα προδικαστικά ερωτήματα και η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

22. Στις 22 Δεκεμβρίου 2008, η τράπεζα χορήγησε στην εταιρία GCA πίστωση σε αλληλόχρεο λογαριασμό, με εγγυητή του LR, ο οποίος ευθυνόταν εις ολόκληρον.

23. Αφού κατήγγειλε την ως άνω σύμβαση ανοίγματος πιστώσεως, η τράπεζα απαίτησε την πληρωμή από τον LR, ως εγγυητή. Ο LR υποστήριξε ότι η τράπεζα, προβαίνοντας σε μεταφορές πιστώσεων προς τρίτους χωρίς έγκριση, υπέπεσε σε πταίσμα, το δε ποσό των εν λόγω μεταφορών πιστώσεων έπρεπε να αφαιρεθεί από την έναντι αυτού απαίτησή της.

24. Στηριζόμενο στο άρθρο L. 133-24 του νομισματικού και χρηματοπιστωτικού κώδικα, το οποίο μεταφέρει στο γαλλικό δίκαιο το άρθρο 58 της οδηγίας 2007/64, το cour d'appel d'Aix-en-Provence (εφετείο Aix-en-Provence, Γαλλία) έκρινε τους ως άνω ισχυρισμούς του LR απαράδεκτους, καθόσον η προβλεπόμενη στην ως άνω διάταξη προθεσμία των δεκατριών μηνών για την αμφισβήτηση των επίμαχων μεταφορών πιστώσεων είχε παρέλθει άπρακτη προτού εγερθούν οι ως άνω ισχυρισμοί, με συνέπεια να μη είναι πλέον δυνατή η προβολή τους.

25. Με την αίτηση αναίρεσεως που ασκήθηκε ενώπιον του Cour de cassation (Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου), ο LR και η διαχειρίστρια της εταιρίας GCA, DM, αποδέχονται ότι η ανωτέρω προθεσμία των δεκατριών μηνών παρήλθε άπρακτη. Εντούτοις, υποστηρίζουν ότι η εν λόγω διάταξη του νομισματικού και χρηματοπιστωτικού κώδικα δεν εμποδίζει τον καταλογισμό ευθύνης στην τράπεζα κατά το κοινό δίκαιο, βάσει του άρθρου 1147 του Αστικού Κώδικα, σε περίπτωση παραβάσεως του καθήκοντος επιμέλειας που υπέχει.

26. Πλην όμως, κατά τον LR και την DM, το γεγονός ότι οι επίμαχες μεταφορές πιστώσεων πραγματοποιήθηκαν από την τράπεζα χωρίς την έγκριση της εταιρίας GCA συνιστά συμβατικό πταίσμα το οποίο πρέπει να επανορθωθεί βάσει του άρθρου 1147 του Αστικού Κώδικα.

27. Το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει ότι, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, ο εγγυητής μπορεί να προβάλει κατά του δανειστή όλες τις ενστάσεις του πρωτοφειλέτη οι οποίες γεννώνται από την οφειλή και, μεταξύ άλλων, τον συμψηφισμό οφειλής του δανειστή προς τον πρωτοφειλέτη. Το ως άνω δικαστήριο προσθέτει ότι ο κανόνας αυτός μπορεί να εφαρμοστεί εφόσον ο δανειστής

υπέπεσε σε πταίσμα σε βάρος του πρωτοφειλέτη, οπότε θεμελιώνεται αστική ευθύνη του δανειστή και, κατά συνέπεια, η υποχρέωσή του για καταβολή αποζημιώσεως στον εν λόγω πρωτοφειλέτη για την αποκατάσταση της ζημίας που υπέστη.

28. Το εν λόγω δικαστήριο υπογραμμίζει περαιτέρω ότι, δυνάμει του άρθρου 1147 του Αστικού Κώδικα, η μη εκτέλεση οποιασδήποτε συμβατικής υποχρέωσης η οποία προκάλεσε ζημία στον δανειστή υποχρεώνει τον οφειλέτη σε αποκατάσταση της ζημίας.

29. Ωστόσο, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται ως προς τη δυνατότητα του εγγυητή να στηριχθεί στη ρύθμιση του κοινού δικαίου περί συμβατικής ευθύνης, λαμβανομένων υπόψη των κανόνων περί ευθύνης που προβλέπονται στην οδηγία 2007/64 και έχουν μεταφερθεί στο εθνικό δίκαιο με τις διατάξεις του νομισματικού και χρηματοπιστωτικού κώδικα.

30. Υπό τις περιστάσεις αυτές, το Cour de cassation (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

- «1) Έχει το άρθρο 58 της οδηγίας 2007/64 [...] την έννοια ότι προβλέπει, για τις μη εγκεκριμένες ή εσφαλμένες πράξεις πληρωμών, σύστημα ευθύνης του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών το οποίο αποκλείει οποιαδήποτε αγωγή αποζημιώσεως βάσει του κοινού δικαίου στηριζόμενη, όσον αφορά τα ίδια περιστατικά, σε μη εκπλήρωση εκ μέρους του παρόχου αυτού των υποχρεώσεων που του επιβάλλει το εθνικό δίκαιο, ιδίως στην περίπτωση που ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών δεν γνωστοποίησε, εντός δεκατριών μηνών από την ημερομηνία χρεώσεως, στον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών ότι μια πράξη πληρωμής δεν είχε εγκριθεί ή ότι είχε εκτελεσθεί εσφαλμένως;
- 2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα: εμποδίζει το ίδιο άρθρο να επικαλεστεί ο εγγυητής του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών, όσον αφορά τα ίδια περιστατικά, την αστική ευθύνη βάσει του κοινού δικαίου του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών, υπέρ του οποίου έχει παρασχεθεί η εγγύηση, για να αμφισβητήσει το ποσό του καλυπτόμενου από την εγγύηση χρέους;»

31. Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, με ημερομηνία 16 Ιουλίου 2020, κατατέθηκε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 23 Ιουλίου 2020.

32. Η Γαλλική, η Τσεχική και η Ιταλική Κυβέρνηση καθώς και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλαν γραπτές παρατηρήσεις, καθώς επίσης απάντησαν εγγράφως στις ερωτήσεις που τους έθεσε το Δικαστήριο στις 8 Μαρτίου 2021.

IV. Ανάλυση

33. Με την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, το αιτούν δικαστήριο ζητεί από το Δικαστήριο να αποσαφηνίσει τη σχέση μεταξύ του καθεστώτος ευθύνης του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών που καθιερώνεται με τα άρθρα 58 έως 60 της οδηγίας 2007/64 και του προβλεπόμενου από το εθνικό δίκαιο καθεστώτος αστικής ευθύνης του κοινού δικαίου. Ειδικότερα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί, κατ' ουσίαν, πρώτον, αν το άρθρο 60 της οδηγίας 2007/64, ερμηνευόμενο σε συνδυασμό με τα άρθρα 58 και 59 της οδηγίας αυτής, αποκλείει οποιαδήποτε αγωγή αποζημιώσεως του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών στηριζόμενη στις διατάξεις περί συμβατικής ευθύνης του κοινού δικαίου, μεταξύ άλλων, όταν έχει παρέλθει άπρακτη η αποκλειστική

προθεσμία για τη γνωστοποίηση μη εγκεκριμένης πράξεως⁵ (πρώτο προδικαστικό ερώτημα) και, δεύτερον, αν το ίδιο ισχύει όταν η ως άνω αγωγή αποζημιώσεως ασκείται από τρίτο, ήτοι τον εγγυητή του χρήστη των υπηρεσιών (δεύτερο προδικαστικό ερώτημα).

34. Προκειμένου να δοθεί απάντηση στο αιτούν δικαστήριο, θεωρώ χρήσιμο να αναλυθεί το καθεστώς ευθύνης που θεσπίζει η οδηγία 2007/64, ιδίως στα άρθρα 58 έως 60, και να προσδιορισθεί αν μπορεί να εφαρμοστεί ένα παράλληλο καθεστώς ευθύνης, πριν εξετασθεί το κατά πόσον παρέχεται η δυνατότητα σε τρίτον, όπως είναι ο εγγυητής του χρήστη των υπηρεσιών, να εγείρει αξιώσεις κατά του παρόχου των υπηρεσιών πληρωμών βάσει του παράλληλου αυτού καθεστώτος.

A. Επί του καθεστώτος ευθύνης του παρόχου υπηρεσιών όπως θεσπίζεται με την οδηγία 2007/64 (πρώτο προδικαστικό ερώτημα)

35. Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, αν το καθεστώς ευθύνης του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών που θεσπίζεται με την οδηγία 2007/64 για μη εγκεκριμένες πράξεις πληρωμών αποκλείει οποιαδήποτε αγωγή αποζημιώσεως βάσει του κοινού δικαίου, όσον αφορά τα ίδια πραγματικά περιστατικά, λόγω μη εκπληρώσεως από τον ως άνω πάροχο των υποχρεώσεων που του επιβάλλει το εθνικό δίκαιο.

36. Ενώ η Γαλλική και η Τσεχική Κυβέρνηση καθώς και η Επιτροπή υποστηρίζουν, επικουρικώς, ότι το ανωτέρω καθεστώς ευθύνης που θεσπίζεται με την οδηγία 2007/64 δεν επιτρέπει την εφαρμογή καθεστώτος συμβατικής ευθύνης βάσει του κοινού δικαίου όσον αφορά τις ίδιες πράξεις, η Ιταλική Κυβέρνηση θεωρεί, αντιθέτως, ότι τα δύο συστήματα ευθύνης μπορούν να συνυπάρξουν.

37. Κατόπιν αναλύσεως στηριζόμενης στο γράμμα των άρθρων 58 και 60 της οδηγίας 2007/64 και στο πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται οι διατάξεις αυτές, καθώς και υπό το πρίσμα των σκοπών της ανωτέρω οδηγίας⁶, είμαι της γνώμης ότι το καθεστώς ευθύνης του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών για μη εγκεκριμένες πράξεις έναντι του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών, το οποίο θεσπίζεται με την εν λόγω οδηγία, αποτελεί αντικείμενο πλήρους εναρμονίσεως, με συνέπεια το καθεστώς αυτό να αποκλείει οποιοδήποτε παράλληλο καθεστώς ευθύνης.

38. Όσον αφορά, κατ' αρχάς, το γράμμα των άρθρων 58 και 60 της οδηγίας 2007/64, διαπιστώνω ότι το άρθρο 58 θεσπίζει γενική υποχρέωση γνωστοποίησης οποιασδήποτε μη εγκεκριμένης ή εσφαλμένα εκτελεσθείσας πράξεως, κατά τρόπο ώστε να παρέχεται στον χρήστη υπηρεσιών πληρωμών επανόρθωση για μη εγκεκριμένη ή εσφαλμένα εκτελεσθείσα πράξη μόνον εφόσον ο χρήστης ειδοποιήσει τον πάροχο υπηρεσιών του για μια τέτοια πράξη, η δε γνωστοποίηση αυτή πρέπει να πραγματοποιηθεί το αργότερο έως δεκατρείς μήνες από την αντίστοιχη ημερομηνία χρεώσεως.

⁵ Υπογραμμίζω ότι, καίτοι το αιτούν δικαστήριο στα ερωτήματά του μνημονεύει τόσο τις μη εγκεκριμένες όσο και τις εσφαλμένες πράξεις, η υπόθεση της κύριας δίκης αφορά μη εγκεκριμένη πράξη. Κατά συνέπεια, μολονότι η ανάλυση αφορά, στον βαθμό που απαιτείται, τις διατάξεις της οδηγίας 2007/64 περί αμφοτέρων των κατηγοριών πράξεων, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στα υποβληθέντα προδικαστικά ερωτήματα μόνον όσον αφορά τις μη εγκεκριμένες πράξεις.

⁶ Βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 11ης Απριλίου 2019, Mediterranean Shipping Company (Portugal) – Agentes de Navegação (C-295/18, EU:C:2019:320, σκέψη 36).

39. Το άρθρο 60 της οδηγίας αυτής αφορά ειδικώς την ευθύνη του παρόχου υπηρεσιών για μη εγκεκριμένες πράξεις⁷. Η παράγραφος 1 του άρθρου αυτού προβλέπει ότι τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε, *με την επιφύλαξη του άρθρου 58*, ο πάροχος υπηρεσιών να επιστρέφει αμέσως στον πληρωτή το ποσό της μη εγκεκριμένης πράξεως.

40. Η φράση «με την επιφύλαξη του άρθρου 58», η οποία περιέχεται στο άρθρο 60 της οδηγίας 2007/64, σημαίνει ότι δεν πρέπει να παραβιάζεται το άρθρο 58 της οδηγίας αυτής. Ως εκ τούτου, φρονώ ότι η στοιχειοθέτηση της ευθύνης του παρόχου για μη εγκεκριμένη πράξη εξαρτάται από την τήρηση, εκ μέρους του χρήστη των υπηρεσιών, της οριζόμενης στο άρθρο 58 της εν λόγω οδηγίας διαδικασίας γνωστοποίησης, η προθεσμία της οποίας δεν δύναται να υπερβαίνει τους δεκατρείς μήνες από την ημερομηνία χρεώσεως.

41. Η αιτιολογική σκέψη 31 της οδηγίας 2007/64 καθιστά σαφές ότι πρόκειται πράγματι για προϋπόθεση, διαλαμβάνοντας ότι, *εάν* ο χρήστης των υπηρεσιών πληρωμών τηρήσει την προθεσμία γνωστοποίησης, θα πρέπει να μπορεί να ασκεί την αξίωσή του λόγω του μη εγκεκριμένου χαρακτήρα της πληρωμής.

42. Η συνδυασμένη ερμηνεία των διατάξεων αυτών οδηγεί, συνεπώς, στο συμπέρασμα ότι ο χρήστης υπηρεσιών, ο οποίος δεν ειδοποίησε τον πάροχο υπηρεσιών του, εντός δεκατριών μηνών από την ημερομηνία χρεώσεως, για μη εγκεκριμένη πράξη, δεν μπορεί να εγείρει αξιώσεις κατά του παρόχου⁸, ούτε βάσει του κοινού δικαίου, και, ως εκ τούτου, δεν μπορεί να αποζημιωθεί για την ως άνω μη εγκεκριμένη πράξη⁹.

43. Η ερμηνεία αυτή ενισχύεται από την εξέταση του *πλαισίου* στο οποίο εντάσσονται οι ως άνω διατάξεις, το οποίο περιλαμβάνει, αφενός, το «εξωτερικό» τους πλαίσιο, δηλαδή τις προπαρασκευαστικές εργασίες, και, αφετέρου, το «εσωτερικό» ή συστημικό τους πλαίσιο, με άλλα λόγια την αλληλεπίδρασή τους με τις λοιπές διατάξεις της οδηγίας 2007/64 στο σύνολό της¹⁰.

44. *Πρώτον*, από τις *προπαρασκευαστικές εργασίες* προκύπτει ότι η αρχική πρόταση οδηγίας της Επιτροπής¹¹ δεν επέβαλλε στον χρήστη των υπηρεσιών ανώτατο χρονικό όριο για τη γνωστοποίηση μη εγκεκριμένης πράξεως, όπως η προθεσμία που περιέχεται στο άρθρο 58 της οδηγίας 2007/64. Προβλεπόταν απλώς ότι ο πληρωτής ενημερώνει *αμελλητί* τον πάροχο των υπηρεσιών πληρωμών του μόλις υποπέσει στην αντίληψή του τέτοια μη εγκεκριμένη συναλλαγή, σφάλμα ή άλλη παρατυπία. Όσον αφορά το άρθρο σχετικά με την ευθύνη του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών, το οποίο αντιστοιχεί στο άρθρο 60 της οδηγίας αυτής, δεν μνημόνευε την ως άνω υποχρέωση γνωστοποίησης.

⁷ Η ευθύνη του παρόχου υπηρεσιών για εσφαλμένη εκτέλεση ή μη εκτέλεση πράξεως προβλέπεται στο άρθρο 75 της οδηγίας 2007/64.

⁸ Η προθεσμία αυτή ισχύει εκτός εάν ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών δεν παρέσχε ούτε κατέστησε διαθέσιμες τις απαιτούμενες πληροφορίες. Βλ. άρθρο 58, *in fine*, της οδηγίας 2007/64 και σημεία 83 έως 85 των παρούσων προτάσεων.

⁹ Η αντίθετη ερμηνεία, όπως προτείνεται από την Ιταλική Κυβέρνηση, δεν μπορεί, κατά τη γνώμη μου, να γίνει δεκτή. Κατά την ανωτέρω κυβέρνηση, το οικείο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 58 και 60 της οδηγίας 2007/64 συνεπάγεται την ύπαρξη, αφενός, ενός καθεστώτος επανορθώσεως πράξεως πληρωμής (εντός του οποίου κρίσιμη είναι αποκλειστικώς η προθεσμία των δεκατριών μηνών) και, αφετέρου, ενός καθεστώτος γενικής ευθύνης του παρόχου για μη εγκεκριμένες πράξεις (μη υποκείμενου σε προθεσμία), τα οποία εφαρμόζονται συμπληρωματικώς.

¹⁰ Σχετικά με τη συστηματική ερμηνεία και τη συνεκτίμηση του «εσωτερικού» και του «εξωτερικού» πλαισίου των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης, βλ. Lenaerts, K., και Gutiérrez-Fons, J., *Les méthodes d'interprétation de la Cour de justice de l'Union européenne*, Bruylant, 2021.

¹¹ Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 1ης Δεκεμβρίου 2005, «Εφαρμογή του κοινοτικού προγράμματος της Λισσαβώνας – Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά και την τροποποίηση των οδηγιών 97/7/EK, 2000/12/EK και 2002/65/EK» [COM(2005) 603 τελικό, στο εξής: πρόταση οδηγίας]. Βλ. ιδίως άρθρα 45 και 49 της προτάσεως αυτής.

45. Ωστόσο, δεν άργησε να φανεί η αναγκαιότητα για την πρόβλεψη ενιαίας αποκλειστικής προθεσμίας για την κατοχύρωση της ασφάλειας δικαίου για τον χρήστη και τον πάροχο των υπηρεσιών πληρωμών σε περίπτωση μη εγκεκριμένης ή εσφαλμένης εκτελέσεως πράξεως πληρωμής. Τούτο προκύπτει από τις επιμέρους προτάσεις του Συμβουλίου¹², από τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής¹³, καθώς και από την έκθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου¹⁴ και τις γνωμοδοτήσεις των επιμέρους επιτροπών του Κοινοβουλίου¹⁵. Όλοι οι ανωτέρω μετέχοντες στην κατάρτιση της οδηγίας 2007/64 επισήμαναν την ανάγκη να διασφαλισθεί η ως άνω ασφάλεια δικαίου και, προς τον σκοπό αυτό, να προβλεφθεί ότι, κατά τη λήξη της εν λόγω προθεσμίας, η πράξη πληρωμής καθίσταται οριστική¹⁶.

46. Κατά τη διάρκεια της νομοθετικής διαδικασίας¹⁷, προτάθηκε, μεταξύ άλλων, να περιληφθεί στο ίδιο το άρθρο περί ευθύνης του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών *προϋπόθεση* σχετική με την υποχρέωση του χρήστη των υπηρεσιών αυτών να έχει προηγουμένως ειδοποιήσει τον πάροχό του εντός ανώτατου χρονικού ορίου για μία ή περισσότερες μη εγκεκριμένες πράξεις πληρωμής. Εν τέλει, ο νομοθέτης επέλεξε να ενσωματώσει την ως άνω υποχρέωση γνωστοποιήσεως σε χωριστή διάταξη, εν προκειμένω στο άρθρο 58 της οδηγίας 2007/64, το οποίο τάσσει μέγιστη προθεσμία δεκατριών μηνών, και να προβλέψει στη διάταξη περί ευθύνης του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών, ήτοι στο άρθρο 60 της οδηγίας, ρητή αναφορά στην εν λόγω υποχρέωση.

47. Επομένως, η σύνδεση της ευθύνης του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών με την τήρηση, εκ μέρους του χρήστη, της μέγιστης προθεσμίας προβλέφθηκε σαφώς από τον νομοθέτη, με αποτέλεσμα, κατά τη λήξη της προθεσμίας αυτής, ο ως άνω χρήστης να μη δύναται πλέον να ασκήσει αγωγή αποζημιώσεως κατά του παρόχου του για μη εγκεκριμένη συναλλαγή.

48. Δεύτερον, το «εσωτερικό» ή *συστημικό πλαίσιο* στο οποίο εντάσσονται τα άρθρα 58 και 60 της οδηγίας 2007/64 κινείται προς την ίδια κατεύθυνση. Από το πλαίσιο αυτό προκύπτει επίσης ότι η εναρμόνιση η οποία προβλέπεται από τον νομοθέτη της Ένωσης στον τομέα που καλύπτουν τα ανωτέρω άρθρα είναι πλήρης και δεν επιτρέπει τη θέσπιση διατάξεων άλλων από εκείνες που θεσπίστηκαν από τον εν λόγω νομοθέτη.

49. Επισημαίνω, κατ' αρχάς, ότι η οδηγία 2007/64 προβλέπει καθεστώς ευθύνης μεταξύ του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών και του παρόχου των υπηρεσιών αυτών, το οποίο καλύπτει τόσο τις μη εγκεκριμένες πράξεις πληρωμής (ειδικότερα στα άρθρα 58 έως 60) όσο και τη μη εκτέλεση ή εσφαλμένη εκτέλεση πράξεων (ειδικότερα στο άρθρο 75).

¹² Βλ., μεταξύ άλλων, προτάσεις της προεδρίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της 15ης Ιουνίου 2006 [Interinstitutional File: 2005/0245(COD), 8623/06ADD 2].

¹³ Γνωμοδότηση της 13ης Σεπτεμβρίου 2006 με θέμα «Εφαρμογή του κοινοτικού προγράμματος της Λισσαβώνας: Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά και την τροποποίηση των οδηγιών 97/7/EK, 2000/12/EK και 2002/65/EK» [COM(2005) 603 τελικό]. Βλ., μεταξύ άλλων, σημείο 4.7 της γνωμοδοτήσεως όπου προτείνεται ο σαφής συσχετισμός της άμεσης καταγγελίας μη εγκεκριμένων συναλλαγών με την καθιέρωση προθεσμίας ενός έτους για την αξίωση επιστροφής για μη εγκεκριμένες πληρωμές.

¹⁴ Βλ. έκθεση, της 20ής Σεπτεμβρίου 2006, σχετικά με την πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου που αφορά τις υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά και την τροποποίηση των οδηγιών 97/7/EK, 2000/12/EK και 2002/65/EK [COM(2005) 603 – C6-0411/2005 – 2005/0245(COD) ΤΕΛΙΚΟ A6-0298/2006 (ιδίως τροπολογία αριθ. 239)].

¹⁵ Βλ. τροπολογία αριθ. 66 της γνωμοδοτήσεως της Επιτροπής εσωτερικής αγοράς και προστασίας των καταναλωτών προς την Επιτροπή Οικονομικών και Νομισματικών Θεμάτων σχετικά με την πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά και την τροποποίηση των οδηγιών 97/7/EK, 2000/12/EK και 2002/65/EK [COM(2005) 603 – C6-0411/2005 – 2005/0245(COD)].

¹⁶ Πρέπει να διευκρινιστεί ότι, μολονότι τα ως άνω θεσμικά όργανα και οργανισμοί συμφώνησαν για την πρόβλεψη αποκλειστικής προθεσμίας, ωστόσο πρότειναν διαφορετικές προθεσμίες, κυμαινόμενες από έξι μήνες έως δύο έτη. Εν τέλει, επιτεύχθηκε συναίνεση για προθεσμία δεκατριών μηνών, η οποία ενσωματώθηκε στην οδηγία 2007/64 και, περαιτέρω, διατηρήθηκε στη νέα οδηγία 2015/2366.

¹⁷ Βλ. συμβιβαστικό κείμενο του Συμβουλίου, της 30ής Αυγούστου 2006, άρθρο 47α, επιλογή 1.

50. Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις, η υποχρέωση ενημερώσεως από τον χρήστη των υπηρεσιών πληρωμών εντός προθεσμίας δεκατριών μηνών, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 58 της οδηγίας 2007/64, έχει καθοριστική σημασία. Το ανέδειξα όσον αφορά τις μη εγκεκριμένες πράξεις. Σε περίπτωση μη εκτελέσεως ή εσφαλμένης εκτελέσεως πράξεως πληρωμής, επισημαίνω ότι το άρθρο 75 της οδηγίας 2007/64, το οποίο είναι αντίστοιχο του άρθρου 60 της οδηγίας αυτής, παραπέμπει επίσης στο ανωτέρω άρθρο 58, με πανομοιότυπη διατύπωση, διευκρινίζοντας ότι η ευθύνη του παρόχου στοιχειοθετείται «με την επιφύλαξη του άρθρου 58». Η αιτιολογική σκέψη 31 της εν λόγω οδηγίας επιβεβαιώνει ότι η υποχρέωση γνωστοποιήσεως ισχύει τόσο για τις μη εγκεκριμένες όσο και για τις εσφαλμένες πράξεις και ότι η θεμελίωση της ευθύνης του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών για πλημμελή εκτέλεση των πράξεων πληρωμών εξαρτάται από την τήρηση της προθεσμίας γνωστοποιήσεως.

51. Στη συνέχεια, τόσο για μη εγκεκριμένες πράξεις όσο και για εσφαλμένες πράξεις, το άρθρο 59 της οδηγίας 2007/64, σχετικά με το βάρος αποδείξεως, ορίζει ότι εναπόκειται στον πάροχο των υπηρεσιών πληρωμών να αποδεικνύει ότι εξακριβώθηκε η γνησιότητα της πράξεως πληρωμής, ότι αυτή καταγράφηκε επακριβώς και καταχωρίστηκε στους λογαριασμούς.

52. Υπογραμμίζω ότι το ως άνω άρθρο 59 αντιστρέφει το βάρος αποδείξεως, επιρρίπτοντάς το όχι στο μέρος που προβάλλει την ύπαρξη μη εγκεκριμένης πράξεως, ήτοι στον χρήστη υπηρεσιών πληρωμών, αλλά στον πάροχο των υπηρεσιών πληρωμών. Ως εκ τούτου, για χρονικό διάστημα δεκατριών μηνών ο πάροχος υπέχει υποχρέωση οιονεί αυτοδίκαιης και άμεσης επιστροφής του ποσού της πράξεως η οποία δεν εγκρίθηκε από τον χρήστη¹⁸.

53. Επομένως, ο νομοθέτης της Ένωσης καθιέρωσε καθεστώς ευθύνης στηριζόμενο σε τρία ουσιώδη και αλληλένδετα στοιχεία, ήτοι, την υποχρέωση γνωστοποιήσεως που υπέχει ο χρήστης των υπηρεσιών πληρωμών, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 58 της οδηγίας 2007/64, την κατανομή του βάρους αποδείξεως στον πάροχο των υπηρεσιών αυτών, όπως ορίζεται στο άρθρο 59 της οδηγίας αυτής, και, τέλος, ελλείψει αποδείξεως, την ευθύνη του παρόχου αυτού, σύμφωνα με τα άρθρα 60 και 75 της εν λόγω οδηγίας, αναλόγως του αν πρόκειται για μη εγκεκριμένη πράξη, μη εκτέλεση ή εσφαλμένη εκτέλεση πράξεως.

54. Από τις ανωτέρω διατάξεις προκύπτει ότι το εν λόγω καθεστώς ευθύνης του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών έναντι του χρήστη των υπηρεσιών αυτών αποτελεί εναρμονισμένο καθεστώς. Συναφώς, το άρθρο 86, παράγραφος 1, της οδηγίας 2007/64 ορίζει ότι, «εφόσον η παρούσα οδηγία περιλαμβάνει εναρμονισμένες διατάξεις, τα κράτη μέλη δεν διατηρούν ούτε θεσπίζουν άλλες διατάξεις από αυτές που καθορίζονται στην παρούσα οδηγία». Σύμφωνα με τον τίτλο του άρθρου αυτού, η *εναρμόνιση* αυτή πρέπει να θεωρείται *πλήρης*. Υπογραμμίζω ότι, προκειμένου να διακρίνει τις εναρμονισμένες από τις μη εναρμονισμένες διατάξεις, το άρθρο 86 απαριθμεί τις διατάξεις της οδηγίας 2007/64 που αφήνουν περιθώριο χειρισμών στα κράτη μέλη. Πάντως, επισημαίνω ότι η απαρίθμηση αυτή δεν περιλαμβάνει τα άρθρα 58 έως 60, ούτε, άλλωστε, τα άρθρα 74 έως 78.

55. Εξ αυτού συνάγω ότι εθνικές διατάξεις διαφορετικές από αυτές που προβλέπονται στα άρθρα 58 έως 60 της οδηγίας 2007/64, οι οποίες θα προέβλεπαν τη δυνατότητα να στοιχειοθετηθεί η ευθύνη του παρόχου των υπηρεσιών πληρωμών έναντι του χρήστη των υπηρεσιών αυτών, καίτοι ο χρήστης δεν ενημέρωσε τον πάροχό του για τη μη εγκεκριμένη πράξη

¹⁸ Διευκρινίζω, εντούτοις, ότι, κατά το άρθρο 51 της οδηγίας 2007/64, όταν ο χρήστης των υπηρεσιών πληρωμών δεν είναι καταναλωτής, τα μέρη μπορούν να συμφωνούν ότι δεν εφαρμόζεται το εν λόγω άρθρο 59, το οποίο είναι ευνοϊκό για τον χρήστη, και μπορούν επίσης να συμφωνούν χρονική περίοδο διαφορετική από την οριζόμενη στο άρθρο 58 της οδηγίας αυτής.

πληρωμής εντός της προθεσμίας των δεκατριών μηνών από τη μη εγκεκριμένη χρέωση, θα αντέβαιναν στο καθεστώς ευθύνης που θεσπίζεται στα άρθρα 58 έως 60 και θα ήταν αντίθετες προς την πλήρη εναρμόνιση που εισάγει το καθεστώς αυτό.

56. Συνεπώς, δεν μπορώ να συμφωνήσω με την άποψη της Ιταλικής Κυβερνήσεως ότι ένα εθνικό καθεστώς συμβατικής ευθύνης του κοινού δικαίου μπορεί να λειτουργήσει συμπληρωματικά προς το καθεστώς που θεσπίζει η οδηγία 2007/64, προβλέποντας την ευθύνη του παρόχου των υπηρεσιών πληρωμών έναντι του χρήστη των υπηρεσιών αυτών ανεξαρτήτως τηρήσεως από τον χρήστη της προβλεπόμενης στο άρθρο 58 της οδηγίας αυτής προθεσμίας γνωστοποίησης μη εγκεκριμένων πράξεων.

57. Οι σκοποί της οδηγίας 2007/64 επιρρωννύουν την ερμηνεία αυτή.

58. Όπως προκύπτει από τις αιτιολογικές σκέψεις 1 έως 5 της ανωτέρω οδηγίας, ο νομοθέτης της Ένωσης επιδίωξε τη δημιουργία ενιαίας αγοράς στον τομέα των υπηρεσιών πληρωμών αντικαθιστώντας τα 27 υφιστάμενα εθνικά συστήματα, η συνύπαρξη των οποίων είχε δημιουργήσει σύγχυση και ανασφάλεια δικαίου, με ένα εναρμονισμένο νομικό πλαίσιο το οποίο προσδιορίζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των χρηστών και των παρόχων των υπηρεσιών πληρωμών.

59. Από την προηγηθείσα ανάλυση προκύπτει ότι παράλληλα με το εναρμονισμένο καθεστώς ευθύνης για μη εγκεκριμένες ή εσφαλμένες πράξεις, το οποίο θεσπίζεται με την οδηγία 2007/64, η συνύπαρξη καθεστώτος ευθύνης του εθνικού δικαίου στηριζόμενου στα ίδια πραγματικά περιστατικά και στην ίδια βάση χωρεί μόνον εφόσον δεν θίγει το καθεστώς που θεσπίστηκε με την ως άνω οδηγία και δεν αντιβαίνει προς τους σκοπούς και την πρακτική αποτελεσματικότητα της οδηγίας αυτής¹⁹. Επομένως, ένα παράλληλο καθεστώς ευθύνης το οποίο θα επέτρεπε στον χρήστη των υπηρεσιών να στραφεί κατά του παρόχου των υπηρεσιών του για μη εγκεκριμένη πράξη, καίτοι δεν τήρησε την προθεσμία των δεκατριών μηνών για τη γνωστοποίηση της πράξεως αυτής, δεν συνάδει με την οδηγία 2007/64.

60. Κατά συνέπεια, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος ότι τα άρθρα 58 και 60 της οδηγίας 2007/64 έχουν την έννοια ότι θεσπίζουν, για μη εγκεκριμένες πράξεις πληρωμών, καθεστώς ευθύνης του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών έναντι του χρήστη των εν λόγω υπηρεσιών, το οποίο αποκλείει οποιοδήποτε άλλο καθεστώς ευθύνης στηριζόμενο σε παράβαση του παρόχου αυτού συνδεόμενη με τις ως άνω πράξεις, με συνέπεια ο χρήστης των υπηρεσιών πληρωμών ο οποίος δεν εκπλήρωσε την υποχρέωση γνωστοποίησης που υπέχει εντός της προθεσμίας των δεκατριών μηνών από την ημερομηνία της μη εγκεκριμένης χρέωσης να μην μπορεί πλέον να εγείρει αξιώσεις κατά του παρόχου των υπηρεσιών πληρωμών.

B. Επί του εφαρμοστέου στον εγγυητή καθεστώτος (δεύτερο προδικαστικό ερώτημα)

61. Με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί αν, σε περίπτωση κατά την οποία, λόγω της μη τηρήσεως της προθεσμίας γνωστοποίησης μη εγκεκριμένης πράξεως, ο χρήστης των υπηρεσιών πληρωμών δεν έχει πλέον τη δυνατότητα να ασκήσει αγωγή αποζημίωσης κατά του παρόχου των υπηρεσιών λόγω παραβάσεως εκ μέρους του τελευταίου των υποχρεώσεών του που συνδέονται με την πράξη αυτή, τα άρθρα 58 έως 60

¹⁹ Βλ., στον τομέα της ευθύνης του παραγωγού για ελαττωματικά προϊόντα, απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2011, Dutrueux (C-495/10, EU:C:2011:869, σκέψεις 29 και 30).

της οδηγίας 2007/64 εμποδίζουν και τον εγγυητή του εν λόγω χρήστη να στραφεί, όσον αφορά τα ίδια πραγματικά περιστατικά, κατά του ως άνω παρόχου και δικαιούχου της εγγυήσεως, προκειμένου να αμφισβητήσει το ποσό του καλυπτόμενου από την εγγύηση χρέους σύμφωνα με εθνικό καθεστώς του κοινού δικαίου.

62. Ενώ η Γαλλική και η Τσεχική Κυβέρνηση θεωρούν ότι η προθεσμία γνωστοποίησης που ισχύει για τον χρήστη των υπηρεσιών σύμφωνα με το άρθρο 58 της οδηγίας 2007/64 μπορεί να αντιταχθεί και στον εγγυητή του, η Επιτροπή υποστηρίζει, αντιθέτως, ότι ο εγγυητής δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του ως άνω άρθρου 58, ούτε επομένως στο καθεστώς ευθύνης που θεσπίζει η οδηγία αυτή σε περίπτωση μη εγκεκριμένης πράξεως, με αποτέλεσμα να μπορεί να ασκήσει κατά του εν λόγω παρόχου αγωγή αποζημιώσεως σύμφωνα με εθνικές διατάξεις του κοινού δικαίου.

63. Στην ανάλυση που ακολουθεί θα δείξω ότι, μολονότι το καθεστώς ευθύνης του παρόχου των υπηρεσιών έναντι του χρήστη των υπηρεσιών αυτών, το οποίο θεσπίστηκε με την οδηγία 2007/64, αποτελεί αντικείμενο πλήρους εναρμονίσεως, εντούτοις το καθεστώς αυτό δεν επεκτείνεται στον εγγυητή.

64. Θα αρχίσω με ορισμένες σκέψεις σχετικά με τον εγγυητή και τη σύμβαση εγγυήσεως.

65. Ο *εγγυητής* εξασφαλίζει στον δανειστή την εξόφληση του ποσού για το οποίο ο οφειλέτης μπορεί να ευθύνεται έναντι του δανειστή βάσει της καλυπτόμενης από την εγγύηση υποχρεώσεως, ήτοι το χρέος του οφειλέτη προς τον δανειστή. Η ευθύνη του εγγυητή σε καμία περίπτωση δεν υπερβαίνει το χρέος που βαρύνει τον οφειλέτη²⁰. Η *εγγύηση* είναι η σύμβαση με την οποία ο εγγυητής αναλαμβάνει την υποχρέωση έναντι του δανειστή να εξοφλήσει το χρέος αυτό σε περίπτωση αφερεγγυότητας του οφειλέτη²¹. Η σύμβαση αυτή είναι φύσει παρεπόμενη σε σχέση με την καλυπτόμενη από την εγγύηση υποχρέωση²². Διακρίνεται επίσης από τη σύμβαση που συνάπτεται μεταξύ του οφειλέτη και του δανειστή. Επομένως, ο εγγυητής αποτελεί τρίτο σε σχέση με τη σύμβαση μεταξύ του οφειλέτη και του δανειστή του.

66. Υπάρχει μεγάλο φάσμα συμβάσεων εγγυήσεως. Ελλείψει εναρμονίσεως στον τομέα αυτόν, οι εν λόγω συμβάσεις διέπονται από το εσωτερικό δίκαιο των κρατών μελών, το οποίο μπορεί να παρουσιάζει αποκλίσεις ως προς σημαντικά ζητήματα²³. Επιπλέον, οι υποχρεώσεις του εγγυητή μπορούν να ποικίλλουν σε μεγάλο βαθμό στις επιμέρους συμβάσεις εγγυήσεως και να διακρίνονται από τις υποχρεώσεις που ισχύουν για τον πρωτοφειλέτη, χωρίς αυτό να επηρεάζει τις υποχρεώσεις που υπέχει ο εν λόγω οφειλέτης έναντι του δανειστή. Ο εγγυητής μπορεί, επομένως, να αναλάβει την ευθύνη για το σύνολο του χρέους του πρωτοφειλέτη ή μέρος μόνον αυτού, η δε διάρκεια της ευθύνης του μπορεί να είναι περιορισμένη σε σχέση με τη διάρκεια της συμβάσεως μεταξύ του οφειλέτη και του δανειστή του. Περαιτέρω, η ημερομηνία κατά την οποία η εγγύηση καθίσταται απαιτητή δεν μπορεί μιν να είναι προγενέστερη της ημερομηνίας κατά την οποία καθίσταται απαιτητή η κύρια οφειλή, μπορεί όμως να μη συμπίπτει με αυτήν και η σύμβαση εγγυήσεως μπορεί να διέπεται από δίκαιο διαφορετικό από το εφαρμοστέο στην κύρια οφειλή.

²⁰ Βλ. Simler, P., *JurisClasseur Civil Code, fasc. 30: Cautionnement – Étendue*, 1η Δεκεμβρίου 2019.

²¹ Βλ. Simler, P., *JurisClasseur Civil Code, Synthèse – Cautionnement – Caractères généraux et conditions d'efficacité*, 1η Οκτωβρίου 2020.

²² Βλ. Simler, P., *JurisClasseur Civil Code, fasc. 65: Cautionnement – Extinction par voie principale – Causes de droit commun*, 15 Δεκεμβρίου 2019.

²³ Ο νομοθέτης της Ένωσης, για κάποιο χρονικό διάστημα, φιλοδοξούσε να ρυθμίσει το σύνολο του δικαίου των συμβάσεων των κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένου του δικαίου της εγγυήσεως, σε ένα κοινό πλαίσιο αναφοράς, όμως το σχέδιο αυτό δεν τελεσφόρησε και διατηρήθηκε η τομεακή προσέγγιση. Βλ. Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο – Ένα συνεκτικό Ευρωπαϊκό δίκαιο των Συμβάσεων – Σχέδιο δράσης (ΕΕ 2003, C 63, σ. 1).

67. Στην υπόθεση της κύριας δίκης, η τράπεζα, υπό την ιδιότητα της πιστώτριας, συνήψε σύμβαση με την οφειλέτρια, την εταιρία GCA, για τη χορήγηση σε αυτήν πίστωσης σε αλληλόχρεο λογαριασμό, επιτρέποντας υπεραναλήψεις από τον επίμαχο τραπεζικό λογαριασμό. Επιπλέον, η τράπεζα συνήψε σύμβαση εγγυήσεως με τον LR για την εις ολόκληρον ασφάλιση του ενδεχόμενου χρέους προς αυτήν της εταιρίας GCA.

68. Υπενθυμίζω ότι το γεγονός ότι η εναρμόνιση είναι πλήρης δεν σημαίνει ότι είναι εξαντλητική. Σχετικά με οδηγίες που αφορούν ιδίως την ευθύνη επαγγελματιών έναντι των καταναλωτών, το Δικαστήριο έκρινε ότι μια οδηγία μπορεί, *για τα θέματα που ρυθμίζει*, να επιδιώκει την «πλήρη εναρμόνιση» των νομοθετικών, ρυθμιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών, χωρίς ωστόσο να αποσκοπεί στην εναρμόνιση κατά τρόπο «εξαντλητικό» του τομέα της ευθύνης που καλύπτεται από την οδηγία, με εξαίρεση τα λόγω θέματα²⁴.

69. Ο όρος «πλήρης εναρμόνιση» αφορά το περιθώριο χειρισμών που παρέχεται στα κράτη μέλη και, επομένως, το επίπεδο διακριτικής ευχέρειας που διαθέτουν για τη μεταφορά στο εσωτερικό τους δίκαιο των θεμάτων που ρυθμίζει η οδηγία 2007/64, ενώ ο όρος «εξαντλητική εναρμόνιση» αφορά το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής²⁵.

70. Με άλλα λόγια, η εναρμόνιση μπορεί να είναι *πλήρης*, υπό την έννοια ότι, όπως υπογράμμισα στην απάντηση επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος, τα κράτη μέλη δεν έχουν περιθώριο χειρισμών κατά τη μεταφορά ορισμένων διατάξεων της οδηγίας 2007/64 στην εσωτερική τους έννομη τάξη, εν προκειμένω των διατάξεων των άρθρων 58 έως 60 της οδηγίας αυτής. Δεν μπορούν να θεσπίζουν διατάξεις διαφορετικές από τις διατάξεις που περιέχονται στα ως άνω άρθρα. Αντιθέτως, η εναρμόνιση δεν είναι *εξαντλητική*, καθόσον περιορίζεται στους τομείς που καλύπτονται ειδικώς από την εν λόγω οδηγία και, με εξαίρεση τους τομείς αυτούς, τα κράτη μέλη παραμένουν ελεύθερα να νομοθετούν, εφόσον δεν θίγουν την πρακτική αποτελεσματικότητα της ως άνω οδηγίας.

71. Κατά συνέπεια, στο παρόν στάδιο, πρέπει να εξεταστεί η έκταση του τομέα που καλύπτεται από την οδηγία 2007/64 όσον αφορά την αστική ευθύνη.

72. Κατά την άποψή μου, το καθεστώς ευθύνης που καλύπτεται από την οδηγία 2007/64 αφορά τις σχέσεις μεταξύ του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών και του παρόχου των υπηρεσιών αυτών. Δεν αποσκοπεί στη ρύθμιση της σχέσεως μεταξύ του εν λόγω παρόχου των υπηρεσιών και τρίτου, όπως ο εγγυητής.

73. Τούτο προκύπτει κατ' αρχάς από τα άρθρα 58 έως 60 της οδηγίας 2007/64, τα οποία μνημονεύουν μόνον τον χρήστη των υπηρεσιών πληρωμών και τον πληρωτή, αφενός, και τον πάροχο των υπηρεσιών πληρωμών, αφετέρου. Πλην όμως, ο εγγυητής δεν είναι ούτε χρήστης υπηρεσιών πληρωμών ούτε πληρωτής.

74. Πράγματι, ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών, βάσει του ορισμού που περιλαμβάνεται στο άρθρο 4, σημείο 10, της οδηγίας 2007/64, είναι «το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που χρησιμοποιεί μια υπηρεσία πληρωμών ως πληρωτής ή δικαιούχος, ή και με τις δύο ιδιότητες».

²⁴ Βλ. απόφαση της 4ης Ιουνίου 2009, *Moteurs Leroy Somer* (C-285/08, EU:C:2009:351, σκέψη 25).

²⁵ Συναφώς συμμερίζομαι την ανάλυση των όρων αυτών όπως παρατέθηκε από τον γενικό εισαγγελέα M. Szpunar στην υπόθεση *Kamenova* (C-105/17, EU:C:2018:378, σημείο 33, υποσημείωση 15).

75. Κατά το άρθρο 4, σημείο 7, της οδηγίας αυτής, ως πληρωτής ορίζεται το πρόσωπο που διατηρεί λογαριασμό πληρωμών και το οποίο επιτρέπει εντολή πληρωμής ή, εάν δεν υπάρχει λογαριασμός πληρωμών, το πρόσωπο που δίνει εντολή πληρωμής²⁶.

76. Ο εγγυητής, όπως ο LR, δεν συγκεντρώνει τα χαρακτηριστικά καμίας από τις δύο ανωτέρω περιπτώσεις και, ως εκ τούτου, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει την ιδιότητα του πληρωτή κατά την έννοια του σημείου 10 του άρθρου 4. Επίσης, δεν είναι ούτε δικαιούχος πληρωμής ούτε πάροχος υπηρεσιών πληρωμών.

77. Ως εκ τούτου, ο εγγυητής είναι τρίτος σε σχέση με τον χρήστη υπηρεσιών πληρωμών και τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών τους οποίους αφορά η οδηγία 2007/64, όπως επισήμανα στο σημείο 65 των παρούσων προτάσεων, και δεν εμπίπτει στο προσωπικό πεδίο εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας.

78. Η ερμηνεία αυτή ενισχύεται από τις αιτιολογικές σκέψεις της οδηγίας 2007/64. Στην αιτιολογική σκέψη 5 υπογραμμίζεται ότι η ως άνω οδηγία καθορίζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των χρηστών και των παρόχων των υπηρεσιών πληρωμών. Στην αιτιολογική σκέψη 6 διευκρινίζεται ότι το νομικό πλαίσιο δεν χρειάζεται να καλύπτει τα πάντα.

79. Τέλος, στην αιτιολογική σκέψη 47 της οδηγίας 2007/64 διευκρινίζεται ότι η οδηγία αυτή θα πρέπει να αφορά μόνο συμβατικές υποχρεώσεις και ευθύνες μεταξύ του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών και του οικείου παρόχου υπηρεσιών πληρωμών. Η διευκρίνιση αυτή επαναλαμβάνεται στο άρθρο 1, παράγραφος 2, της οδηγίας 2007/64, σχετικά με το αντικείμενο της οδηγίας, κατά το οποίο η εν λόγω οδηγία καθορίζει τα αντίστοιχα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των χρηστών υπηρεσιών πληρωμών και των παρόχων υπηρεσιών πληρωμών.

80. Από τις διατάξεις της οδηγίας 2007/64, ερμηνευόμενες υπό το πρίσμα των αιτιολογικών της σκέψεων, προκύπτει ότι η οδηγία αυτή δεν ρυθμίζει τη σχέση μεταξύ του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών και του εγγυητή του χρήστη των υπηρεσιών αυτών.

81. Επομένως, εκτιμώ, όπως και η Επιτροπή, ότι η σχέση μεταξύ του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών και του εγγυητή του χρήστη των υπηρεσιών αυτών ουδόλως εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2007/64.

82. Στην ίδια λογική κινείται και το σύστημα ευθύνης που θεσπίζει η ως άνω οδηγία.

83. Το εν λόγω σύστημα εδράζεται σε ένα σύνολο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που αφορούν αποκλειστικώς τον χρήστη υπηρεσιών πληρωμών και τον πάροχο των υπηρεσιών αυτών, στο πλαίσιο του οποίου η ενημέρωση του παρόχου από τον χρήστη επιτελεί μείζονα λειτουργία.

84. Πράγματι, η ενημέρωση περιλαμβάνεται στο αντικείμενο, αυτό καθαυτό, της οδηγίας 2007/64²⁷ και αυτήν αφορά εξ ολοκλήρου ο τίτλος III της οδηγίας. Η ως άνω ενημέρωση είναι κρίσιμη, καθόσον μέσω αυτής παρέχεται η δυνατότητα στον χρήστη των υπηρεσιών πληρωμών να λάβει γνώση της υπάρξεως μη εγκεκριμένης πράξεως, να ειδοποιήσει σχετικά τον πάροχο υπηρεσιών του εντός της τασσόμενης στο άρθρο 58 της εν λόγω οδηγίας προθεσμίας και να

²⁶ Το Δικαστήριο, στην απόφαση της 11ης Απριλίου 2019, *Mediterranean Shipping Company (Portugal) - Agentes de Navegação* (C-295/18, EU:C:2019:320, σκέψεις 53 και 54), έκρινε ότι εμπίπτει επίσης στον όρο «χρήστης υπηρεσιών πληρωμών», κατά το άρθρο 58 της οδηγίας 2007/64, ο δικαιούχος λογαριασμού πληρωμής στον οποίο εκτελέσθηκαν άμεσες χρεώσεις χωρίς τη συγκατάθεσή του.

²⁷ Βλ. άρθρο 1, παράγραφος 2, της οδηγίας 2007/64, το οποίο θεσπίζει κανόνες για τις απαιτήσεις ενημέρωσης σχετικά με τις υπηρεσίες πληρωμών.

θεμελιώσει, ενδεχομένως, την ευθύνη του παρόχου. Υπογραμμίζω ότι, κατά το ως άνω άρθρο 58, η γνωστοποίηση μη εγκεκριμένης πράξεως πρέπει να λάβει χώρα έως δεκατρείς μήνες από την ημερομηνία χρεώσεως «εκτός εάν [...] ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών δεν παρέσχε ούτε κατέστησε διαθέσιμες τις πληροφορίες για την πράξη αυτήν σύμφωνα με τον τίτλο III»²⁸.

85. Επομένως, η προθεσμία των δεκατριών μηνών ισχύει μόνον εφόσον η πληροφορία πράγματι κοινοποιήθηκε στον χρήστη των υπηρεσιών πληρωμών. Επισημαίνω ότι η υποχρέωση γνωστοποίησης εντός προθεσμίας δεκατριών μηνών από την ημερομηνία της μη εγκεκριμένης χρεώσεως σημαίνει ότι ο χρήστης των υπηρεσιών πληρωμών ελέγχει τους λογαριασμούς του τουλάχιστον άπαξ ετησίως.

86. Υπάρχει, συνεπώς, μια ισορροπία μεταξύ, πρώτον, της υποχρέωσης ενημέρωσης που βαρύνει τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών, δεύτερον, του καθήκοντος επιμέλειας που υπέχει ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών σε συνδυασμό με την υποχρέωσή του για εμπρόθεσμη γνωστοποίηση και, τρίτον, της αντικειμενικής ευθύνης του παρόχου αυτού, χωρίς ο εν λόγω χρήστης να υποχρεούται να αποδείξει την ύπαρξη πταίσματος ή αμέλειας.

87. Εξάλλου, στο πλεονέκτημα που παρέχεται στον χρήστη υπηρεσιών πληρωμών με τη δυνατότητα άμεσης επιστροφής των ποσών που καταβλήθηκαν λόγω μη εγκεκριμένης πράξεως, εφόσον τήρησε την προθεσμία γνωστοποίησης του άρθρου 58 της οδηγίας 2007/64, αντιστοιχεί η κατοχύρωση ασφάλειας δικαίου στον πάροχο των υπηρεσιών πληρωμών, καθόσον ο χρήστης των υπηρεσιών πληρωμών δεν μπορεί πλέον να αμφισβητήσει μη εγκεκριμένες πράξεις πληρωμής μετά την παρέλευση της ως άνω προθεσμίας.

88. Ωστόσο, η ισορροπία αυτή δεν αφορά τρίτους, όπως ο εγγυητής. Ειδικότερα, καθόσον ο εγγυητής δεν διαθέτει, βάσει της οδηγίας 2007/64, την ενημέρωση που κοινοποιείται στον χρήστη των υπηρεσιών πληρωμών και με την οποία συνδέεται η τασσόμενη από το άρθρο 58 της ως άνω οδηγίας προθεσμία των δεκατριών μηνών, δεν μπορεί να του αντιταχθεί η προθεσμία αυτή.

89. Επομένως, ελλείψει ρητής διατάξεως στην εν λόγω οδηγία για την επέκταση του καθεστώτος ευθύνης που προβλέπεται μεταξύ του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών και του παρόχου των υπηρεσιών αυτών σε τρίτο, όπως ο εγγυητής, φρονώ ότι δεν δικαιολογείται η υπαγωγή του εγγυητή στο εν λόγω καθεστώς.

90. Το επιχείρημα της Γαλλικής και της Τσεχικής Κυβέρνησεως κατά το οποίο η παροχή στον εγγυητή της δυνατότητας να αμφισβητήσει το ποσό της οφειλής πέραν της προθεσμίας των δεκατριών μηνών θα ισοδυναμούσε με καταστρατήγηση των απαιτήσεων της οδηγίας 2007/64 και θα έθιγε την πρακτική αποτελεσματικότητα της οδηγίας αυτής, ουδόλως αποδεικνύεται και δεν μπορεί, κατά τη γνώμη μου, να γίνει δεκτό.

91. Τούτο οφείλεται στη ριζικώς διαφορετική φύση της συμβάσεως εγγυήσεως σε σχέση με τη σύμβαση υπηρεσιών πληρωμών.

92. Όπως υπογράμμισα στο σημείο 65 των παρούσων προτάσεων, η εγγύηση αποσκοπεί στην *εξασφάλιση* του χρέους του οφειλέτη προς τον δανειστή του. Συνεπώς, η σύμβαση εγγυήσεως παρέχει στο πιστωτικό ίδρυμα τη δυνατότητα να επιτύχει την εξόφληση του χρέους του

²⁸ Η υπογράμμιση δική μου.

οφειλέτη. Πλην όμως, πρόκειται για συμβατική σχέση άλλη από εκείνη που συνδέει τον χρήστη υπηρεσιών πληρωμών με τον πάροχό του και αφορά μόνον το πιστωτικό ίδρυμα ως δανειστή και τον εγγυητή του οφειλέτη.

93. Το γεγονός ότι, με την παρέλευση της τασσόμενης στο άρθρο 58 της οδηγίας 2007/64 προθεσμίας των δεκατριών μηνών, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών δεν υποχρεούται πλέον να επιστρέψει στον χρήστη των υπηρεσιών αυτών τα ποσά μη εγκεκριμένων πράξεων πληρωμών και ότι ο χρήστης δεν μπορεί πλέον να αμφισβητήσει τις διενεργηθείσες πράξεις πληρωμών δεν απαλλάσσει τον εν λόγω πάροχο από το καθήκον επιμέλειας που υπέχει κατά την εκτέλεση των πράξεων αυτών.

94. Ειδικότερα, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών υποχρεούται σε ορθή εκτέλεση των πράξεων πληρωμής. Κατά συνέπεια, αν επιδεικνύει αμέλεια παραλείποντας να εξακριβώσει ότι οι πράξεις έχουν εγκριθεί από τον χρήστη των υπηρεσιών πληρωμών και αν η αμέλειά του προξενεί ζημία σε τρίτον, όπως ο εγγυητής, ουδόλως εμποδίζεται η στοιχειοθέτηση της ευθύνης του έναντι του ως άνω τρίτου, εφόσον παρέχεται αυτή η δυνατότητα από το εθνικό δίκαιο. Υπογραμμίζω ότι, δεδομένου ότι η εγγύηση δεν ρυθμίζεται από την οδηγία 2007/64, ούτε άλλωστε από καμία άλλη οδηγία, εξακολουθεί να διέπεται από τους κανόνες του εθνικού δικαίου, οι οποίοι μπορούν να προβλέπουν ότι ο εγγυητής υπέχει αυτοτελείς υποχρεώσεις, οι οποίες διακρίνονται από εκείνες που διέπουν τις σχέσεις μεταξύ πρωτοφειλέτη και δανειστή και δεν τις επηρεάζουν²⁹. Οι ως άνω κανόνες μπορούν, μεταξύ άλλων, να παρέχουν τη δυνατότητα στον εγγυητή να μειώσει το ποσό του χρέους για το οποίο ανέλαβε την ευθύνη αρχικώς. Βάσει των εν λόγω κανόνων, ο εγγυητής θα μπορεί να ζητήσει αποζημίωση και, ενδεχομένως, να επιτύχει τον συμψηφισμό του καλυπτόμενου με την εγγύηση χρέους με την αποζημίωση αυτή.

95. Το γεγονός ότι ο εγγυητής μπορεί να επικαλεσθεί το εθνικό δίκαιο για τον περιορισμό της ευθύνης του έναντι του δανειστή ουδόλως επηρεάζει τη συμβατική σχέση μεταξύ του πιστωτικού ιδρύματος, παρόχου υπηρεσιών πληρωμών, και του οφειλέτη, χρήστη των υπηρεσιών αυτών. Δεν επηρεάζει, μεταξύ άλλων, το ποσό του χρέους του πρωτοφειλέτη προς τον ως άνω πάροχο, το οποίο μπορεί να περιλαμβάνει ποσά που σχετίζονται με μη εγκεκριμένες πράξεις οι οποίες δεν γνωστοποιήθηκαν εντός της τασσόμενης στο άρθρο 58 της οδηγίας 2007/64 προθεσμίας των δεκατριών μηνών.

96. Υπενθυμίζω περαιτέρω ότι η εγγύηση αποτελεί *πρόσθετη* ασφάλεια για το πιστωτικό ίδρυμα, σκοπός της οποίας είναι η εξασφάλιση της καταβολής της κύριας οφειλής. Ως εκ τούτου, αν ο εγγυητής δικαιωθεί και επιτύχει τη μείωση, διά συμψηφισμού, του ποσού της οφειλής του προς το πιστωτικό ίδρυμα ή ακόμη και την απαλλαγή του από την υποχρέωσή του προς αυτό, τούτο δεν επηρεάζει την απαίτηση του ως άνω ιδρύματος κατά του πρωτοφειλέτη και, κατά συνέπεια, δεν θίγει την πρακτική αποτελεσματικότητα της οδηγίας 2007/64.

97. Όπως επισήμανε η Επιτροπή, ο νομοθέτης δεν θεώρησε σκόπιμο να επεκτείνει σε τρίτους το καθεστώς ευθύνης που προβλέπει η οδηγία 2007/64, εκτιμώντας ότι το καθεστώς που εφαρμόζεται στις σχέσεις μεταξύ παρόχου υπηρεσιών πληρωμών και χρήστη των υπηρεσιών αυτών επαρκεί για τη ρύθμιση της ουσίας των αξιώσεων που απορρέουν από πράξεις πληρωμής και για τον περιορισμό των κινδύνων και των συνεπειών διενέργειας μη εγκεκριμένων και εσφαλμένων πράξεων³⁰.

²⁹ Βλ. σημείο 66 των παρουσών προτάσεων.

³⁰ Βλ. αιτιολογική σκέψη 31 της οδηγίας 2007/64.

98. Εκτιμώ, ως εκ τούτου, ότι η στοιχειοθέτηση από τον εγγυητή της ενδεχόμενης ευθύνης του δανειστή, εφόσον το επιτρέπει το εθνικό δίκαιο, αποτελεί αντικείμενο *άλλης αξιώσεως*, που είναι δυνατόν να εγερθεί σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, κατά την έννοια της αιτιολογικής σκέψεως 47 της οδηγίας 2007/64, η οποία ουδόλως θίγει την πρακτική αποτελεσματικότητα της οδηγίας αυτής.

V. Πρόταση

99. Λαμβανομένης υπόψη της προεκτεθείσας αναλύσεως, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στα ερωτήματα που υπέβαλε το Cour de cassation (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο, Γαλλία) ως εξής:

- 1) Τα άρθρα 58 έως 60 της οδηγίας 2007/64/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Νοεμβρίου 2007, για τις υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά, την τροποποίηση των οδηγιών 97/7/EK, 2002/65/EK, 2005/60/EK και 2006/48/EK, και την κατάργηση της οδηγίας 97/5/EK, έχουν την έννοια ότι θεσπίζουν, για μη εγκεκριμένες πράξεις πληρωμών, καθεστώς ευθύνης του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών, το οποίο αποκλείει οποιοδήποτε άλλο καθεστώς ευθύνης στηριζόμενο σε παράβαση του παρόχου αυτού συνδεόμενη με τις ως άνω πράξεις, με συνέπεια ο χρήστης των υπηρεσιών πληρωμών ο οποίος δεν εκπλήρωσε την υποχρέωση γνωστοποιήσεως που υπέχει εντός της προθεσμίας των δεκατριών μηνών από την ημερομηνία της μη εγκεκριμένης χρεώσεως να μην μπορεί πλέον να εγείρει αξιώσεις κατά του παρόχου των υπηρεσιών πληρωμών.
- 2) Τα άρθρα 58 έως 60 της οδηγίας 2007/64 δεν αποκλείουν τη δυνατότητα προσώπου άλλου από τον χρήστη των υπηρεσιών πληρωμών, όπως είναι ο εγγυητής του, να επικαλεστεί την κατά το κοινό δίκαιο αστική ευθύνη του παρόχου των υπηρεσιών πληρωμών για μη εγκεκριμένη πράξη πληρωμής, συμπεριλαμβανομένης της περιπτώσεως κατά την οποία ο χρήστης των υπηρεσιών πληρωμών δεν ειδοποίησε τον ως άνω πάροχο για την πράξη αυτή εντός προθεσμίας δεκατριών μηνών από τη μη εγκεκριμένη χρέωση.